

278

Besluit van 24 april 1991, houdende wijziging van het Algemeen militair ambtenarenreglement en het Reglement rechtstoestand dienstplichtigen ter zake van de uitoefening van grondrechten, alsmede wijziging van de bepalingen betreffende het ontslag van vlag- en opperofficieren

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Defensie, van 8 januari 1991, Afdeling Arbeidsvoorwaarden Militair Personeel, nr. D90/090/283;

Gelet op artikel 12, 12c en 12g van de Militaire Ambtenarenwet 1931 en artikel 2 en 2c van de Wet rechtstoestand dienstplichtigen;

De Raad van State gehoord (advies van 18 maart 1991, No W07.91.0016);

Gezien het nader rapport van Onze Minister van Defensie, van 15 april 1991, nr. D90/090/5934;

Hebben goedgevonden en verstaan:

ARTIKEL I

In het Algemeen militair ambtenarenreglement (Stb. 1982, 279)¹ worden de volgende wijzigingen aangebracht:

A

1. Artikel 5, tweede lid, komt te vervallen, onder vernummering van het derde lid tot tweede lid.

2. Na artikel 5 wordt ingevoegd een nieuw artikel 5a, dat komt te luiden:

Artikel 5a. Veiligheidsonderzoek

1. Ten aanzien van de gegadigde voor een aanstelling wordt, met inachtneming van het bepaalde bij de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Stb. 1987, 635), naar regels door onze minister te stellen, een veiligheidsonderzoek ingesteld.

2. Het veiligheidsonderzoek omvat:

a. het verifiëren en zo nodig aanvullen van de gegevens, die door de belanghebbende desgevraagd zijn verstrekt en voor het onderzoek van belang zijn;

b. het instellen van een onderzoek naar gegevens die van belang zijn voor de beoordeling van de geschiktheid van de belanghebbende.

Hierbij wordt gelet op gegevens betreffende:

1° de justitiële inlichtingen die ten behoeve van het veiligheidsonderzoek zijn verkregen met inachtneming van het bepaalde bij of krachtens de Wet op de justitiële documentatie en op de verklaringen omtrent het gedrag (Stb. 1955, 395);

2° deelneming of steunverlening aan voor de Staat of zijn bondgenoten gevaarlijke activiteiten;

3° lidmaatschap van of steunverlening aan organisaties, die doeleinden nastreven dan wel ter verwezenlijking van hun doeleinden middelen hanteren, welke in strijd zijn met de grondslagen van een democratische rechtsorde;

4° overige persoonlijke gedragingen en omstandigheden, die uit veiligheidsoogpunt van belang zijn.

Tenzij dringende redenen zich daartegen verzetten, wordt het onderzoek gestart met het inwinnen van justitiële inlichtingen. Indien zulks niet leidt tot bedenkingen tegen aanstelling, wordt het veiligheidsonderzoek voortgezet.

3. Aanstelling vindt niet plaats indien op grond van de uitslag van dat onderzoek naar het oordeel van de minister daartegen bedenkingen bestaan. Onze minister stelt de gegadigde in kennis van die bedenkingen en geeft hem gelegenheid zijn bezwaren daartegen kenbaar te maken.

Alvorens op die bezwaren te beslissen, wint de minister advies in overeenkomstig het bepaalde in het vierde lid.

4.a. Indien de bedenkingen gegrond zijn op justitiële inlichtingen, wint de minister het advies in van een daartoe door hem ingestelde commissie. De minister stelt regels omtrent de samenstelling en de werkwijze van deze commissie. Degenen die uit hoofde van hun functie op enige wijze betrokken zijn bij de aanstelling kunnen geen deel uitmaken van de commissie.

b. Indien de bedenkingen daaruit bestaan, dat betwijfeld moet worden of de gegadigde zijn plicht als militair onder alle omstandigheden getrouwelijk zal volbrengen, wint de minister het advies in van een bij koninklijk besluit ingestelde commissie. De minister stelt regels omtrent de samenstelling en de werkwijze van deze commissie.

5. De gegadigde krijgt de gelegenheid kennis te nemen van de aan de desbetreffende commissie overgelegde stukken – tenzij deze uit een oogpunt van bronbescherming ter uitsluitende kennisneming van de commissie dienen te blijven –, zich te doen bijstaan door een raadsman, gehoord te worden en zijn standpunt naar voren te brengen.

6. Het instellen van een veiligheidsonderzoek kan achterwege worden gelaten indien de gegadigde voor aanstelling reeds in werkelijke dienst verblijft op grond van een eerdere aanstelling als militair.

B

Artikel 39 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het tweede lid, onderdeel i, vervalt.

2. Het zesde lid komt te luiden:

6. a. Aan de militair behorend tot het beroepspersoneel die de rang van commandeur, brigade-generaal of commodore bekleedt, of die een hogere rang bekleedt, kan voorts ontslag worden verleend.

1° op voordracht van Onze minister-president en de minister, wanneer het belang van de dienst dit noodzakelijk maakt;

2° op andere gronden;

b. In deze gevallen wordt bij koninklijk besluit – in het geval bedoeld onder a, ten eerste, op de gezamenlijke voordracht van Onze minister-president en van de minister – een regeling getroffen waarbij aan de betrokkene een uitkering wordt toegekend welke met het oog op de omstandigheden redelijk is te achten. Die regeling zal in geen geval nadeliger mogen zijn dan die volgens welke de uitkering ingevolge de Uitkeringswet gewezen militairen zou zijn toegekend, waarop de betrokken militair aanspraak zou hebben kunnen maken, indien hem, in plaats van vorenbedoeld ontslag, op grond van het tweede lid onder a, ontslag zou zijn verleend.

C

Artikel 45 wordt als volgt gewijzigd:

1. De titel van artikel 45 komt te luiden: Ontslag wegens onvoldoende waarborg voor getrouwe plichtsvervulling.

2. In het eerste lid wordt zinsnede: «genoemd in artikel 39, tweede lid onder i» vervangen door: «als bedoeld in artikel 12g, derde lid van de Militaire Ambtenarenwet 1931».

D

Artikel 47 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het tweede lid vervalt de verwijzing naar onderdeel «h» van artikel 39, tweede lid.

2. In het derde lid wordt «zesde lid» vervangen door «zevende lid».

E

Artikel 52 vervalt.

F

Artikel 60 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid vervalt.

2. De aanduiding «2.» voor het tweede lid vervalt.

G

Artikel 66 wordt als volgt gewijzigd:

1. De aanduiding «1.» voor het eerste lid vervalt.

2. Het tweede lid vervalt.

H

Artikel 85 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het tweede lid vervalt, onder vernummering van het derde en vierde lid tot tweede en derde lid.

2. In het tweede lid (nieuw) wordt de zinsnede «de functie waarvoor hem het in het vorige lid bedoelde verlof wordt verleend», vervangen door: een functie in een publiekrechtelijk college waarvoor hem het in artikel 12c, tweede lid, van de Militaire Ambtenarenwet 1931 bedoelde verlof wordt verleend.

I
Artikel 132 komt te luiden:

Artikel 132. Herhaald veiligheidsonderzoek

Onverminderd het gestelde in artikel 5a wordt ten aanzien van de militair in werkelijke dienst, met inachtneming van het bepaalde bij de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Stb. 1987, 635), naar regels door de minister te stellen, een herhaald veiligheidsonderzoek ingesteld indien dit in verband met de vervulling van de functie die hij bekleedt of waarvoor hij is bestemd noodzakelijk is. Handhaving dan wel tewerkstelling in die functie vindt niet plaats, indien op grond van de uitslag van dat onderzoek naar het oordeel van de minister daartegen bedenkingen bestaan. Het bepaalde in artikel 5a is voorts van overeenkomstige toepassing.

J

Artikel 133 komt te luiden:

1. Aan de militair die in verband met een functie in een publiekrechtelijk college ingevolge artikel 12c, eerste lid, van de Militaire Ambtenarenwet 1931 op non-activiteit is gesteld, wordt gedurende zijn non-activiteit een non-activiteitswedde toegekend op de voet van het bepaalde in de artikelen 4, eerste lid, onder b, tweede, derde en vierde lid, en 5 van de Wet van 17 juli 1923 (Stb. 364).

2. Onder schadeloosstelling als bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder b, van de Wet van 17 juli 1923, worden voor de toepassing daarvan verstaan alle inkomsten aan de in het eerste lid bedoelde functie verbonden.

3. In tijd van oorlog kan de minister de overeenkomstig het eerste lid op non-activiteit gestelde militair in werkelijke dienst terugroepen.

K

Artikel 142 komt te luiden:

Artikel 142. Onderzoek aan kleding dan wel lichaam

Bevoegd tot het gelasten van een onderzoek aan kleding dan wel lichaam, als bedoeld in artikel 12d van de Militaire Ambtenarenwet 1931 en met inachtneming van het in dat artikel bepaalde, is:

- a. bij de centrale organisatie van het Ministerie van Defensie: de Secretaris-Generaal;
- b. bij de zeemacht, met inbegrip van het ministeriële gedeelte: de commandant of het hoofd van een eenheid der zeemacht, dan wel een overeenkomstig complex;
- c. bij de landmacht, met inbegrip van het ministeriële gedeelte: de commandant van een kazerne en in de gevallen waarin deze niet bevoegd is, de bataljons- of overeenkomstige commandant;
- d. bij de luchtmacht, met inbegrip van het ministeriële gedeelte: de commandant van een vliegbasis of een overeenkomstig complex;
- e. bij de marechaussee: de commandant van een brigade of een overeenkomstige eenheid.

L

Artikel 153 komt te luiden:

Artikel 153. Deelneming aan vennootschappen, stichtingen of verenigingen

Aan de militair die is aangesteld bij het beroepspersoneel kan door de minister worden verboden commissaris, bestuurder of vennoot te zijn van een vennootschap, stichting of vereniging, die geregeld in aanraking komt of krachtens haar opzet kan komen met de krijgsmacht.

ARTIKEL II

In het Reglement rechtstoestand dienstplichtigen (Stb. 1982, 280)¹ worden de volgende wijzigingen aangebracht:

A

Artikel 28 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid vervalt.
2. De aanduiding «2.» voor het tweede lid vervalt.

B

Artikel 34 wordt als volgt gewijzigd:

1. De aanduiding «1.» voor het eerste lid vervalt.
2. Het tweede lid vervalt.

C

Artikel 49 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het derde lid komt te vervallen, onder vernummering van het vierde en vijfde lid tot derde en vierde lid.
2. In het derde lid (nieuw) wordt de zinsnede «de functie waarvoor hem in het vorige lid bedoelde verlof wordt verleend» vervangen door: een functie in een publiekrechtelijk college waarvoor hem het in artikel 2c, eerste lid, van de Wet rechtstoestand dienstplichtigen bedoelde verlof wordt verleend.

D

Artikel 100 komt te luiden:

Artikel 100. Onderzoek aan kleding dan wel lichaam

Bevoegd tot het gelasten van een onderzoek aan kleding dan wel lichaam, als bedoeld in artikel 2d van de Wet rechtstoestand dienstplichtigen en met inachtneming van het in dat artikel bepaalde, is:

- a. bij de centrale organisatie van het Ministerie van Defensie: de Secretaris-Generaal;
- b. bij de zeemacht, met inbegrip van het ministeriële gedeelte: de commandant of het hoofd van een eenheid der zeemacht, dan wel een overeenkomstig complex;
- c. bij de landmacht, met inbegrip van het ministeriële gedeelte: de commandant van een kazerne en in gevallen waarin deze niet bevoegd is, de bataljons- of overeenkomstige commandant;

- d. bij de luchtmacht, met inbegrip van het ministeriële gedeelte: de commandant van een vliegbasis of een overeenkomstig complex;
- e. bij de marechaussee: de commandant van een brigade of een overeenkomstige eenheid.

¹ Laatstelijk gewijzigd bij koninklijk besluit van 3 juli 1990, Stb. 416

² Laatstelijk gewijzigd bij koninklijk besluit van 25 augustus 1989, Stb. 385

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Defensie.

Tevens zal het advies met de daarbij ter inzage gelegde stukken worden opgenomen in het bijvoegsel bij de Nederlandse Staatscourant van 9 juli 1991, nr. 130.

ARTIKEL III

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin het wordt geplaatst.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat daarvan afschrift zal worden gezonden aan de Raad van State en aan de Algemene Rekenkamer.

's-Gravenhage, 24 april 1991

Beatrix

De Minister van Defensie,
A. L. ter Beek

Uitgegeven de *elfde* juni 1991

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

NOTA VAN TOELICHTING

Algemeen

De heersende opvatting is dat het beperken van grondrechten van militairen door de overheid een grondslag moet vinden in de Grondwet. In verband met die opvatting is tot stand gekomen de wet van 20 april 1988, houdende wijziging van de Militaire Ambtenarenwet 1931 en de Wet rechtstoestand dienstplichtigen ter zake van de uitoefening van grondrechten (Stb. 288). Deze wet is op 2 november 1988 in werking getreden (Stb. 487), tegelijk met een analoge wijziging van de Ambtenarenwet 1929. Doel en strekking van die wetswijziging is om voorschriften en maatregelen die op enigerlei wijze aan een grondrecht (kunnen) raken, zoveel mogelijk een grondslag te doen vinden in formele wetgeving. Aldus is een formeel-wettelijke grondslag gecreëerd voor een aantal in het Algemeen militair ambtenarenreglement (AMAR) c.q. het Reglement rechtstoestand dienstplichtigen (RRDpl) opgenomen «grondrechttrakende» bepalingen. De wetswijziging noodzaakt echter ook tot een aantal wijzigingen van beide reglementen. Het onderhavige besluit behelst die noodzakelijke wijzigingen.

Het onderhavige besluit is getoetst aan de hand van de beknopte vragenlijst bij de Aanwijzingen inzake de toetsing van ontwerpen van wet en van algemene maatregel van bestuur en ontmoet uit dien hoofde geen bezwaar. Uit een oogpunt van terughoudendheid van regelgeving is gekozen voor de benadering dat alleen wijzigingen plaatsvinden op die punten waar de bovengenoemde wijziging van de Militaire Ambtenarenwet 1931 en de Wet rechtstoestand dienstplichtigen daartoe uitdrukkelijk noodzaakt. De wijzigingen in het AMAR en het RRDpl sluiten overigens op hoofdlijnen aan bij de wijzigingen die (als gevolg van de wijziging van de Ambtenarenwet 1929) in het ARAR/AOB worden doorgevoerd.

Tevens is in dit besluit een wijziging van de bepalingen ten aanzien van het ontslag van vlag- en opperofficieren opgenomen. Deze wijziging heeft geen betrekking op de nadere afbakening van de uitoefening van grondrechten.

Het besluit is bezien op de consequenties ervan voor de positie van vrouwen en ontmoet uit dien hoofde geen bezwaren.

Aan het besluit zijn geen financiële consequenties verbonden.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1, onderdelen A en I

Met artikel 12g Militaire Ambtenarenwet 1931 is een formeelwettelijke basis gecreëerd voor het (herhaald) veiligheidsonderzoek. Gelet op het gewicht dat aan het (herhaald) veiligheidsonderzoek moet worden toegekend is een meer uitgebreide basisregeling vereist op het niveau van een algemene maatregel van bestuur. Deze is neergelegd in de nieuwe artikelen 5a en 132, ter vervanging van het oude artikel 5, tweede lid, respectievelijk het oude artikel 132. De onderstaande toelichting beperkt zich tot het nieuwe artikel 5a, aangezien artikel 132 daar inhoudelijk niets aan toevoegt. In het eerste lid wordt verwezen naar de Wet op de inlichtingen en veiligheidsdiensten, omdat in die wet de basis ligt voor de taken en bevoegdheden van de Militaire Inlichtingen-dienst.

In het tweede lid wordt aangegeven waaruit het veiligheidsonderzoek bestaat. Dit is één van de punten die naar het oordeel van de ondergetekende een regeling op het niveau van een algemene maatregel van bestuur behoeft. Dit zijn de kernpunten van het veiligheidsonderzoek.

Omdat alle militaire functies zijn aangemerkt als vertrouwensfuncties, is reeds sinds jaar en dag het inwinnen van justitiële inlichtingen ingebed in het veiligheidsonderzoek. Ter bescherming van de privacy is bepaald dat het onderzoek wordt gestart met het inwinnen van justitiële inlichtingen. Het onderzoek wordt pas voortgezet indien daaruit geen bezwaren met betrekking tot de betrokkene naar voren zijn gekomen.

De bepaling van het vierde lid sluit hierbij aan. Daarin komt duidelijk het onderscheid naar voren tussen enerzijds bedenkingen die gegrond zijn op justitiële inlichtingen en anderzijds de veiligheidsbezwaren in enge zin. In het eerste geval kan naar de mening van de ondergetekende volstaan worden met een lichtere commissie dan in het tweede geval. Bij justitiële inlichtingen gaat het veeleer om een beoordeling omtrent de geschiktheid van betrokkene voor de door hem gewenste aanstelling, terwijl in het tweede geval aan de orde is de vraag of de gegadigde onder alle omstandigheden zijn plicht als militair getrouwelijk zal volbrengen; het betreft dan doorgaans zaken met een politiek getint karakter. Voor die gevallen, die in sterke(re) mate raken aan de uitoefening van grondrechten (bijvoorbeeld het recht van vereniging), wordt de voorkeur gegeven aan advisering door een bij koninklijk besluit in te stellen commissie.

Voor de samenstelling van de commissie die adviseert over de justitiële bezwaren, geldt, ter waarborging van het onafhankelijk karakter van de commissie, dat de leden niet op enige wijze bij de aanstelling betrokken mogen zijn. In de praktijk zullen hiervoor de commissies worden ingeschakeld die optreden in het kader van de bezwaarschriften-procedure ex artikel 153a AMAR.

In het vijfde lid is voorzien in bepaalde minimum waarborgen voor de betrokkene.

Wellicht ten overvloede zij opgemerkt, dat tegen de beslissing van de minister als bedoeld in het derde lid geen voorziening open staat. De gegadigde behoort immers niet tot degenen die op grond van artikel 2 van de Militaire Ambtenarenwet 1931 als militair ambtenaar worden aangemerkt.

Artikel I, onderdeel B

Het tweede lid onder i van artikel 39 is vervallen in verband met het feit dat de mogelijkheid ontslag te verlenen op de genoemde grond thans is geregeld in artikel 12g, derde lid van de Militaire Ambtenarenwet 1931.

Ter toelichting bij de wijziging van het zesde lid van artikel 39 wordt het volgende opgemerkt.

Het ontslag van vlag- en opperofficieren «in het belang van de dienst» is in 1954 opgenomen in de toenmalige Wet bevordering en ontslag beroepsofficieren (Stb. 1954, 575) en de toenmalige Wet voor het reserve-personeel der krijgsmacht (Stb. 1954, 576).

Sinds 1 januari 1990 is deze ontslaggrond in het AMAR opgenomen (Stb. 1989, 386 en 593). De ontslaggrond dient voor die gevallen waarin officieren in de hoogste functies inzake bepaalde beleidsvragen een persoonlijke opvatting huldigen die sterk afwijkt van die van de minister of de regering. Wanneer in dat geval de officier door zijn persoonlijke instelling niet in staat is om zijn inzichten ondergeschikt te maken aan het standpunt van de minister of de regering en de daarop gebaseerde beslissingen uit te voeren, is daarmee de basis voor samenwerking vervallen. In het belang van de dienst moet het dan mogelijk zijn aan de officier (eervol) ontslag te verlenen, mede omdat bij de hoogste functies overplaatsing niet altijd mogelijk of wenselijk zal zijn.

In de loop van de tijd is de behoefte gegroeid om naast deze ontslaggrond te beschikken over een ontslaggrond zoals die voor burgerlijk rijksoverheidspersoneel is opgenomen in artikel 99 van het ARAR (Stb. 1987, 422), een ontslag «op andere gronden». Het betreft de mogelijkheid om ontslag te verlenen indien er geen specifieke ontslaggrond voorhanden is, maar er andere gewichtige redenen zijn om tot ontslag over te gaan. Het gaat dan in het algemeen om onverenigbaarheid van karakters, in de jurisprudentie ook bekend als incompatibilité d'humeur. De factoren en omstandigheden die worden bedoeld dienen, om grond te kunnen zijn voor ontslag als hier bedoeld, in overwegende mate betrekking te hebben op de persoon van de officier en zijn directe werkomgeving. Het spreekt vanzelf dat pas ontslag wordt overwogen als de andere ten dienste staande mogelijkheden, zoals overplaatsing, geen oplossing bieden. Hoewel er geen direct raakvlak is met de uitoefening van grondrechten, acht de ondergetekende het gewenst, gelet op de behoefte die er op dit punt is, van de gelegenheid gebruik te maken om deze ontslaggrond te introduceren. Deze ontslaggrond kan voor het militaire personeel beperkt blijven tot de vlag- en opperofficieren. Omdat overplaatsingen inherent zijn aan het militaire beroep en de krijgsmacht is ingesteld op een wisselende vulling van de beschikbare functies, is het tot een bepaald niveau niet nodig over deze ontslaggrond te beschikken. Voor vlag- en opperofficieren zijn echter de mogelijkheden om een andere functie toe te wijzen beperkt gezien het niveau van de functies, terwijl overplaatsing ook niet altijd wenselijk zal zijn.

Artikel I, onderdeel C

Deze wijziging vloeit direct voort uit het vervallen van in artikel 39, tweede lid, onderdeel i.

Artikel I, onderdeel D

Het betreft hier enkel het verbeteren van een tweetal verwijzingen, die bij de wijziging van het AMAR per 1 januari 1990 bij omissie niet waren aangepast aan de nieuwe tekst van artikel 39.

Artikel I, onderdeel E

Artikel 52, betreffende het behoud van status na eervol ontslag, kan vervallen, daar artikel 12f van de Militaire Ambtenarenwet 1931 thans in deze materie voorziet.

Artikel I, onderdelen F en G: Artikel II, onderdelen A en B

De artikelen 12e Militaire Ambtenarenwet 1931 en 2e Wet rechtstoevend dienstplichtigen bepalen dat het de militair respectievelijk de dienstplichtige verboden is, anders dan met toestemming of in opdracht van de minister van defensie, te reizen naar dan wel te verblijven in bij koninklijk besluit aangewezen landen en landen of landsdelen waar feitelijk sprake is van een gewapend conflict. Bij de parlementaire behandeling van deze wetsartikelen is duidelijk naar voren gekomen, met name in het licht van artikel 2, vierde lid van de Grondwet, dat een dergelijk koninklijk besluit niet meer kan zijn dan een opsomming van landen; in ieder geval niet meer dan een nadere concretisering van de in de genoemde wetsartikelen opgenomen inhoudelijke normstelling. Daarvoor is een separaat koninklijk besluit tot stand gebracht, het zgn. Besluit reisbeperkingen militairen (Stb. 1988, 444). Het tweede lid van de artikelen 66 AMAR en 34 RRDpl verhoudt zich niet tot de genoemde wetsartikelen, zodat het – gelet op een en ander – moet komen te

vervallen. Het vervallen van het eerste lid van de artikelen 60 AMAR en 28 RRDpl vloeit daar weer uit voort.

Het eerste lid van de artikelen 66 AMAR en 34 RRDpl dient te worden gehandhaafd. Zoals aangegeven in de nota van toelichting bij deze bepalingen (Stb. 1982, nrs. 279 en 280) brengt de taak van de krijgsmacht met zich mee de behoefte om over enige bevoegdheden te beschikken ten aanzien van de bereikbaarheid van de militair in zijn vrije tijd. Zonder het eerste lid van deze artikelen zou in voorkomend geval bijvoorbeeld de bevoegdheid om het verlof van de militair – waar deze zich ook bevindt – in te trekken ex art. 65 AMAR/33 RRDpl, illusoir zijn.

Artikel I, onderdeel H; artikel II, onderdeel C

Het tweede lid van artikel 85 AMAR en het derde lid van artikel 49 RRDpl dienen te vervallen, gelet op artikel 12c, tweede lid, Militaire Ambtenarenwet 1931 en artikel 2c, tweede lid, Wet rechtstoestand dienstplichtigen. De overige wijzigingen in de desbetreffende artikelen vloeien daaruit voort.

Artikel I, onderdeel J

Artikel 133 AMAR is aangepast overeenkomstig artikel 12c, eerste lid, Militaire Ambtenarenwet 1931.

Artikel I, onderdeel K; artikel II, onderdeel D

De huidige artikelen 142 AMAR en 100 RRDpl kunnen vervallen daar respectievelijk de artikelen 12a, derde lid Militaire Ambtenarenwet 1931 en 2a, derde lid, Wet rechtstoestand dienstplichtigen in de geheimhoudingsplicht voorzien. Als nieuwe artikelen 142 AMAR en 100 RRDpl zijn opgenomen bepalingen betreffende het onderzoek aan kleding en/of lichaam. Op dit punt zij verwezen naar de parlementaire behandeling van de genoemde artikelen 12d Militaire Ambtenarenwet 1931 en 2d Wet rechtstoestand dienstplichtigen (met name Handelingen Tweede Kamer 11 februari 1988, TK 48 blz. 2630, derde kolom). Daarbij is gesproken over een nadere invulling van het in die wetsartikelen gehanteerde begrip «bevoegd gezag». Ook in het overleg over die wetsartikelen met de belangenverenigingen van militairen, vertegenwoordigd in het Centraal georganiseerd overleg militairen, is daarover reeds gesproken. De onderhavige artikelen voorzien in een nadere afbakening van het begrip «bevoegd gezag». Op deze plaats wordt benadrukt dat het begrip bevoegd gezag plaatsgebonden en niet functioneel bepaald is. Dat betekent bijvoorbeeld dat de commandant van een schip ook voor de zich op dat schip bevindende militair van de landmacht geldt als het tot het gelasten van een onderzoek aan kleding en/of lichaam bevoegd gezag. Derhalve is ook nadrukkelijk bepaald, dat ten aanzien van de zgn. «ministeriële gedeelten voor de krijgsmachtdelen», ofschoon deze deel uitmaken van het ministerie en niet van de bevelsstructuur van de krijgsmachtdelen, het aldaar bevoegde gezag de lokale commandant is.

Ter voorkoming van misverstanden wordt opgemerkt dat onder de commandant van een kazerne (landmacht) uitsluitend wordt verstaan de commandant van een complex waar troepen zijn gelegerd, derhalve niet de commandant van een mobilisatiecomplex.

Artikel I, onderdeel L

Artikel 153 AMAR biedt de mogelijkheid om een militair ambtenaar te verbieden bepaalde (bestuurs)functies in bedrijfs- of verenigingsleven uit

te oefenen met het doel te voorkomen dat situaties ontstaan die een onafhankelijke uitoefening van zijn ambt in gevaar (kunnen) brengen. Daarbij is met name gedacht aan situaties waarin bepaalde (bijvoorbeeld commerciële) belangen zowel in een zodanige bestuursfunctie als in de door hem als militair vervulde functie (of groep van functies) aan de orde kunnen zijn en de militair daarop als zodanig én in die bestuursfunctie invloed kan uitoefenen. Dergelijke situaties doen zich in het algemeen niet voor in geval van aandeelhouderschap of lidmaatschap van een vennootschap of vereniging. In een bijzonder geval – men denke bijvoorbeeld aan een grootaandeelhouder – zou artikel 151 AMAR nog uitkomst kunnen bieden. De verbodsbepaling van artikel 153 AMAR is derhalve voor aandeelhouderschap of lidmaatschap komen te vervallen. Deze laatste situaties vallen onder het «recht van vereniging» zoals bedoeld in artikel 8 van de Grondwet en artikel 12a, eerste lid, Militaire Ambtenarenwet 1931. Dat laatste artikel bepaalt dat de militair zich dient te onthouden van het recht tot vereniging, indien door de uitoefening daarvan de goede vervulling van zijn functie, dan wel de goede functionering van de openbare dienst, voorzover deze in verband staat met zijn functievervulling, niet in redelijkheid zou zijn verzekerd. De mogelijkheid tot een nadere normstelling op lager dan formeel-wettelijk niveau is in de Grondwet niet gegeven, zodat deze normstelling in artikel 153 AMAR dient te vervallen. Artikel 12a MAW, tweede lid onder c bepaalt dat de beperkingen opgelegd met betrekking tot het recht van vereniging niet van toepassing zijn op het lidmaatschap van een vakvereniging. Het enkele lidmaatschap van (o.a.) een vakvereniging is volledig vrij en valt niet onder de toetsing (van 12a MAW). Activiteiten die het enkele lidmaatschap te boven gaan, zoals bestuursfuncties, vallen daarentegen wel onder de norm en zijn derhalve aan toetsing onderworpen. Artikel 153 AMAR gaat uit van de gedachte, dat de ambtenaar – tot wie de norm primair gericht is – voor zichzelf moet vaststellen of een bestuursfunctie verenigbaar is met zijn taak als ambtenaar. Het bevoegd gezag kan de gedragingen toetsen en daaraan – achteraf – consequenties verbinden, wanneer de goede vervulling niet redelijkerwijze is verzekerd. De verantwoordelijkheid ligt primair bij de militair zelf; er is dus geen voorafgaand verbod mogelijk. Wel kan achteraf een verbod worden opgelegd; dit levert vanzelfsprekend een besluit op dat de ambtenaar rechtstreeks in diens belang treft en derhalve rechterlijk te toetsen is.

De Minister van Defensie,
A. L. ter Beek